

Шум А. О.

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку і фінансів,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна*

Кузнецова С. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і фінансів,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-431-6-20>

ВПЛИВ ЯКОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА АУДИТУ НА ЕКОНОМІЧНІ РІШЕННЯ ТА ЇХНІ НАСЛІДКИ

Нині з різних причин: економічна глобалізація, розвиток високих технологій, і на цій основі цифровізація практично всіх сфер економіки та діяльності людини загалом, ускладнення та багаторазове зростання обсягу економічних процесів, ураганне зростання темпу економічного та господарського життя, вступ людства до інформаційної ери та інших, пропорційно зростає роль, значення, вимоги до інформації. В економіці, управлінні основною, і в багатьох випадках єдиною інформаційною базою виступає бухгалтерський облік, бухгалтерська інформація. Цим і визначаються вимоги до бухгалтерського обліку та облікової інформації [1]. У міру розвитку економіки, управління, господарського життя необхідне вдосконалення і бухгалтерського обліку, щоб він відповідав сучасному рівню економіки, бізнесу, інвестиційної діяльності, розвитку виробничих сил і виробничих відносин тощо. Водночас, на наш погляд, бухгалтерський облік має залишатися суцільним, безперервним і документально підтвердженим. До цього питання ми вже зверталися раніше [2; 3].

Ми поділяємо положення: немає документа – немає операції. Тенденція розвитку бухгалтерського обліку до стандартизації та основна мета якої – єдине й однозначне розуміння та трактування

бухгалтерської інформації всіма категоріями її користувачів: керівниками господарюючих суб'єктів для цілей управління, інвесторами, регламентуючими, контролюючими, фіскальними органами та іншими, при цьому облік має бути достовірним, однозначно відображати реальний, фактичний стан об'єкта обліку. Існує, на нашу думку, і ще один аспект цієї проблеми. Нині бухгалтерський облік, через об'єктивні причини, вкрай складний і важкий для розуміння практично всіма категоріями його користувачів, а в деяких випадках навіть і фахівцями. У всіх цих випадках необхідне залучення аудиту, аудиторських послуг для роз'яснення, уточнення, підтвердження даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Але з огляду на деякі особливості бухгалтерського обліку за МСФЗ: превалювання сутності над формою, професійна думка (цих питань ми торкалися й раніше), аудиторський звіт із суворого, обґрунтованого документа, який однозначно трактується і потрібен для ухвалення конкретних управлінських та економічних рішень, перетворюється на наукову гіпотезу, яка потребує підтвердження. На жаль, у деяких випадках, аудиторські звіти не проходять перевірки практикою і часом через низьку якість бухгалтерської інформації та фінансової звітності, що призводить до фатальних економічних наслідків на мікро- і макrorівнях.

Філософська невідповідність принципу превалювання сутності над формою сучасному розумінню загальних законів розвитку природи і суспільства створює суттєві проблеми в теорії бухгалтерського обліку, впливаючи на економічну стабільність на різних рівнях економіки. Помилкове трактування цього принципу може викликати негативні економічні наслідки глобального масштабу. Його застосування веде до суб'єктивізму в обліку, залежного від професійної підготовки бухгалтера і його етичних якостей, що в умовах недостатнього рівня підготовки українських фахівців ускладнює прийняття рішень відповідно до реальних економічних умов.

Економічна ситуація в Україні, стан фіскальної системи та рівень кваліфікації бухгалтерських кадрів вказують на необхідність заміни принципу превалювання сутності над формою на жорстке державне регулювання обліку. Чітка відповідність між економічною суттю операцій і їх юридичним оформленням має стати об'єктом внутрішнього контролю, а ризики невідповідності – сферою внутрішнього аудиту [4].

Дослідження в цьому напрямку мають зосередитись на вдосконаленні принципів бухгалтерського обліку для підвищення його точності та передбачуваності, що сприятиме не лише ефективності господарської діяльності, а й покращенню фінансових результатів на всіх рівнях економіки та управління.

На наш погляд, необхідне подальше вдосконалення бухгалтерського обліку з метою підвищення його достовірності, оперативності, універсальності, єдиного розуміння і трактування.

Література:

1. Osadcha T., Bardash S. Identification of the impact of globalization on the development of accounting methodology. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Vol. 3 (5). P. 343–351.

2. Кузнецова С.О., Дороманджи А.В. Підвищення доречності й зрозумілості фінансової звітності за МСФЗ. *Економічний простір: Збірник наукових праць*. 2019. № 149. С. 121–132.

3. Семенець А., Панфілов О., Кузькін Є., Кузнецова С., Гладій І. До проблеми методологічної некоректності принципу превалювання сутності над формою в сучасному бухгалтерському обліку в контексті реалій міжнародного бізнесу. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. № 5(40). С. 145–155.

4. Семенець А.О. Вплив принципів внутрішнього аудиту на контрольне середовище: економічні та соціальні наслідки. *Економічний простір*. 2018. № 139. С. 182–198.